

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Cyfarfod:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	25 Mawrth 2015
Teitl yr adroddiad:	Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol – Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2015/16
Adroddiad gan:	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd dros dro
Pwrpas yr Adroddiad:	Rhoi gwybod i'r Pwyllgor am benderfyniadau a waned gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol mewn perthynas â chefnogi aelodau.

1.0 Cefndir

- 1.1 Mae Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (y Panel) yn annibynnol ar lywodraeth ganolog a lleol ac fe'i sefydlwyd yn y lle cyntaf i benderfynu ystod a lefelau lwfansau sy'n daladwy i gynghorwyr cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol ac i aelodau cyfetholedig â hawliau pleidleisio. Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Panel lunio Adroddiad Blynyddol sy'n nodi'r math a'r lefelau o daliadau y mae awdurdodau'n gallu neu'n gorfod eu gwneud i'w haelodau ac i aelodau cyfetholedig.
- 1.2 Mae'r Panel yn mynnu bod pob awdurdod lleol yn cyhoeddi Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn. Pwrpas y Rhestr yw sicrhau didwylledd a thryloywder ar draws yr holl awdurdodau ynghylch taliadau a wneir i aelodau etholedig. Bu i'r Cyngor hwn gwrdd yn llawn â gofynion y Panel mewn perthynas a'r flwyddyn ddinesig 2014/15.
- 1.3 Bwriedir cyflwyno adroddiad i'r Cyngor llawn ar 14 Mai 2015 ar y taliadau i aelodau ac aelodau cyfetholedig ar gyfer 2015/16, yn unol â gofynion y Panel yn ei adroddiad blynyddol (Chwefror 2015). Ceir crynodeb o hyn yn **Atodiad 1**. Mewn perthynas â chyflogau dinesig, mae gan y Cyngor ddisgresiwn i osod taliadau o fewn cyfyngiadau penodedig. Bwriedir trafod yr elfen yma gydag arweinyddion grwpiau cyn cyfarfod y Cyngor.
- 1.4 Mae'r adroddiad yma'n canolbwyntio ar ddisgwyliadau'r Panel mewn perthynas â chynorthwyo gwaith aelodau etholedig awdurdod lleol.

2.0 Cynorthwyo Gwaith Aelodau Etholedig Awdurdod Lleol

- 2.1 Yn ei Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2014/15 (a gyhoeddwyd Chwefror 2014), nododd y Panel gyda phryder yr amrywiadau eang a'r anghysondeb yn y cymorth a ddarperir i aelodau i'w galluogi i gyflawni eu swyddogaethau'n effeithiol. Fe benderfynodd y Panel:
- er mwyn sicrhau cysondeb, dylid darparu cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod etholedig unigol

- rhaid i gostau cymorth fod yn briodol, yn rhesymol a chael eu datgan yn gyhoeddus
- ni ellir gwneud didyniadau o gyflogau aelodau gan yr awdurdod priodol fel cyfraniad at y costau cymorth hynny y mae'r awdurdod yn eu hystyried yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.

2.2 Yn ei adroddiad ar gyfer 2015/16 (a gyhoeddwyd Chwefror 2015), mae'r Panel yn nodi bod y mater yn parhau i beri pryder. Nodir bod swyddogaethau Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yn cynnwys gofyniad i adolygu lefel y cymorth a roddir i aelodau i gyflawni eu dyletswyddau a byddai'r Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn wneud hynny a chyflwyno cynigion i'r cyngor llawn ynghylch yr hyn a ystyrir yn rhesymol.

2.3. Mae'r Panel wedi penderfynu:

- y dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, bod ei holl aelodau'n cael cymaint o gymorth ag sydd angen i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylid darparu cyfleusterau ffôn ac e-bost digonol i bob aelod etholedig, a mynediad electronig at wybodaeth briodol.
- y dylid darparu cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ellir gwneud didyniadau o gyflogau aelodau gan yr awdurdod priodol fel cyfraniad at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi eu penderfynu'n angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.

2.4 Awgrymir y dylid cysylltu â'r aelodau i ganfod os ydynt o'r farn bod y cymorth a ddarperir iddynt yn ddigonol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Byddai hyn yn caniatáu i'r Pwyllgor ystyried yr ymatebion fel rhan o'i raglen waith ar gyfer 2015/16 ac adrodd yn ôl i'r Cyngor Llawn.

3.0 Argymhelliad

Gofynnir i'r Pwyllgor:

- 3.1 nodi'r penderfyniadau a wnaed gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol mewn perthynas â chefnogi aelodau;
- 3.2 awdurdodi'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd dros dro i ofyn am farn yr aelodau os yw'r cymorth y maent yn ei gael yn ddigonol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol.

Huw Jones
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd dros dro
17/03/15

Papur cefndirol:- Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (Chwefror 2015) – tudalen 17 - <http://gov.wales/irpwsb/home/publication/2015-16/annual-report-2015-16/?skip=1&lang=cy>

Taliadau i Aelodau ar gyfer 2015/16 yn unol â gofynion Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (Chwefror 2015)

1.0 Taliadau i aelodau etholedig prif gynghorau

Cyflog sylfaenol

- 1.1 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw gynnydd yn lefel y cyflog sylfaenol i aelodau'r prif gynghorau. Bydd y cyflog sylfaenol yn 2015/16 ar gyfer aelodau etholedig y prif gynghorau felly'n aros yn **£13,300**.

Uwch gyflogau

- 1.2 Mae gan y Cyngor ddisgresiwn ynghylch nifer yr uwch gyflogau y mae'n eu talu, hyd at yr uchafswm a bennwyd gan y Panel. Y nifer uchaf o uwch gyflogau y gellir eu talu yn Ynys Môn am 2015/16 yw 15 ac mae'r ffigwr hwn yn dal i gynnwys cyflogau dinesig. Ar gyfer 2014/15 penderfynodd y Cyngor ddyrannu uwch gyflogau i 14 o Aelodau a oedd yn dal swyddi.
- 1.3 Rhaid i gyngor sicrhau bod uwch gyflog ar gael i arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf. Mae'r amod bod rhaid i arweinydd grŵp gwrthbleidiol neu unrhyw arweinydd grŵp arall gynrychioli o leiaf 10% o aelodaeth y cyngor cyn cymhwyso am uwch gyflog yn aros yr un fath.
- 1.4 Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd lefelau uwch gyflog 2015/16 ar gyfer aelodau prif gynghorau'n parhau fel y nodir isod:

Uwch Gyflogau (sy'n cynnwys y cyflog sylfaenol):		
Band 1	Arweinydd	£43,000
	Dirprwy Arweinydd	£30,000
Band 2	Aelodau eraill o'r Pwyllgor Gwaith	£26,000
Band 3	Cadeiryddion Pwyllgor (os y'u telir)	£22,000
Band 4	Arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf*	£22,000
Band 5	Arweinydd grŵp gwrthbleidiol arall*	£17,000

Penaethiaid dinesig a dirprwy bennaethiaid dinesig

- 1.5 Mae'r Panel yn parhau o'r farn ei bod yn briodol i awdurdodau bennu lefelau talu sy'n adlewyrchu gweithgarwch a chyfrifoldeb yn hytrach na phoblogaeth. Gall cyngor benderfynu peidio â rhoi cyflog dinesig i swyddi pennaeth dinesig a/neu ddirprwy bennaeth dinesig.
- 1.6 Mae gan y Cyngor felly ddisgresiwn i dalu cyflog dinesig (sy'n cynnwys y cyflog sylfaenol) yn unol â'r lefelau taliadau canlynol a benderfynwyd gan y Panel:

Cyflogau Dinesig (sy'n cynnwys y cyflog sylfaenol):	
Pennaeth Dinesig (Cadeirydd y Cyngor)	A - £24,000 B - £21,500 C - £19,000
Dirprwy Bennaeth Dinesig (Dirprwy Gadeirydd y Cyngor)	A - £18,000 B - £16,000 C - £14,000

- 1.7 In 2014/15, derbyniodd y Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd gyflogau o £19,000 a £14,000 yn ôl eu trefn, gan gynnwys y cyflog sylfaenol.

Taliadau i aelodau llywyddol

- 1.8 Mae Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn galluogi cyngorau i benodi rhywun i swydd ychwanegol, sef aelod llywyddol sy'n gyfrifol am gadeirio cyfarfodydd y cyngor cyfan. Lle penodir un, bydd gan y pennaeth dinesig lai o gyfrifoldebau o ganlyniad i hynny. Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd yn rhaid i aelod llywyddol, os penodwyd un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael ei dalu ar lefel uwch gyflog Band 3, sef £22,000, y bydd y swydd hon yn cyfrif tuag at y cap ac na fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol.
- 1.9 Penderfynodd y Cyngor ar 27 Chwefror 2014 beidio symud ymlaen gyda hyn.

Y ffactorau allweddol sy'n sail i benderfyniadau'r Panel

- 1.10 Y cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod, yw'r gydnabyddiaeth ariannol am y cyfrifoldeb o gynrychiolaeth gymunedol a chymryd rhan yn y gwaith o graffu, rheoleiddio neu swyddogaethau cysylltiedig llywodraethu lleol am gyfnod sy'n gyfwerth â thri diwrnod yr wythnos. Mae unrhyw ymrwymiad amser y tu hwnt i dri diwrnod yn gyfraniad gwasanaeth cyhoeddus di-dâl.
- 1.11 Mae cydnabyddiaeth ariannol arweinwyr cyngor ac aelodau'r pwyllgor gwaith (uwch gyflogau Band 1 a Band 2) yn seiliedig ar ragdybiaeth y Panel fod y swyddogaethau'n cyfateb i rai llawn amser.
- 1.12 Mae'n rhaid talu'r cyflog a'r costau sydd wedi'u pennu yn llawn i bob aelod, ac eithrio bod unigolyn wedi dewis yn annibynnol a gwirfoddol yn ysgrifenedig i swyddog priodol yr awdurdod i ildio'r holl daliad neu unrhyw elfen ohono.

Rhaid gweithredu'r canlynol:

- 1.13 Ni all aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un swydd uwch o fewn ei awdurdod ef neu hi.
- 1.14 Ni ellir talu uwch gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig.

- 1.15 Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch gyflog a chyflog dinesig a delir.
- 1.16 Os yw cyngor yn dewis cael mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n derbyn cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithredol eraill gyda nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch gyflog aelodau gweithredol eraill er mwyn cyfrifo'r uwch gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.
- 1.17 Ni all aelodau sy'n derbyn uwch gyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi ar eu cyfer.

Uwch gyflogau penodol neu ychwanegol

- 1.18 Er mwyn galluogi hyblygrwydd ar lefel leol, cyflwynodd y Panel yn ei adroddiad a gyhoeddwyd Chwefror 2014 gyfle i awdurdodau wneud cais am gyflogau uwch penodol neu ychwanegol y tu allan i'r fframwaith cydnabyddiaeth ariannol. Mae'r Panel wedi nodi mai dim ond un cais a dderbyniwyd hyd yma.

Dyrannu uwch gyflogau ar gyfer 2015/16

- 1.19 Bwriedir gofyn i'r Cyngor yn ei gyfarfod ar 14 Mai 2015 gadarnhau'r nifer o aelodau a ddylid derbyn uwch gyflog yn ystod 2015/16.

2.0 Cynorthwyo gwaith aelodau etholedig awdurdod lleol

- 2.1 Mae'r Panel yn parhau i bryderu am yr amrywiadau eang a'r anghysondeb yn y cymorth a ddarperir i aelodau. Mae swyddogaethau Pwyllgorau'r Gwasanaethau Democrataidd yn cynnwys gofyniad i adolygu lefel y cymorth a roddir i aelodau i gyflawni eu dyletswyddau ac mae'r Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn wneud hynny a chyflwyno cynigion i'r cyngor llawn ynghylch yr hyn a ystyrir yn rhesymol.

3.0 Taliadau i aelodau cyfetholedig prif gynghorau

Amlinellir isod y penderfyniadau ar gyfer 2015/16:

Rhaid i Awdurdodau Lleol dalu'r ffioedd isod i Aelodau Cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio):	
Cadeiryddion Pwyllgorau Safonau a Phwyllgorau Archwilio	£256 (4 awr a throsodd) £128 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o Bwyllgorau Safonau sydd hefyd yn Cadeirio Pwyllgorau Safonau ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned	£226 – ffi ddyddiol (4 awr a throsodd) £113 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o Bwyllgorau Safonau, Pwyllgor Sgriwtini Addysg; Pwyllgor Sgriwtini Trosedd ac Anhrefn a'r Pwyllgor Archwilio.	£198 (4 awr a throsodd) £99 (hyd at 4 awr)

- 3.1 Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.

- 3.2 Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).
- 3.3 Gall y swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn a thelir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.
- 3.4 Mae cyfarfodydd sy'n gymwys am daliad ffi yn cynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y mae gofyn i aelodau cyfetholedig eu mynychu.
- 3.5 Gallai Awdurdodau benderfynu ar nifer mwyaf y dyddiau mewn unrhyw un flwyddyn y gallai aelodau cyfetholedig gael eu talu amdanynt.

4.0 Taliadau a lwfansau eraill

Mae gweddill y papur hwn yn manylu ar daliadau a lwfansau eraill sydd yn daladwy fel y pennwyd gan y Panel.

Ad-dalu costau teithio

- 4.1 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid yn 2015/16 i'r cyfraddau milltiredd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond ad-dalu costau teithio i'w aelodau am gyflawni busnes swyddogol y gall pob awdurdod ei wneud, ar gyfraddau cyfredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi sef:
- 45p y filltir – hyd at 10,000 milltir y flwyddyn mewn car
 - 25p y filltir – dros 10,000 milltir y flwyddyn mewn car
 - 5p y teithiwr y filltir – tâl ychwanegol am deithiwr arall
 - 24p y filltir – beiciau modur
 - 20p y filltir – beiciau
- 4.2 Dylai awdurdodau dalu'r cyfraddau milltiroedd a ragnodir i aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rywun arall cyn belled ag y bo'r awdurdod yn fodlon fod cost wedi'i gwario gan yr aelod.
- 4.3 Mae'r Panel yn nodi bod Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi yn Natganiad yr Hydref 2014 bydd costau teithio a delir i gynghorwyr gan eu hawdurdod lleol yn cael eu heithrio rhag treth incwm a chyfraniadau Yswiriant Gwladol gweithwyr. Bydd yr eithriad yn gyfyngedig i'r Taliadau Lwfans Milltiredd Cymeradwy lle mae'n berthnasol i daliadau milltiredd. Bydd y newid hwn yn dod i rym o 6 Ebrill, 2015

Ad-dalu costau cynhaliaeth

- 4.4 Mae ad-daliadau costau cynhaliaeth ar gyfer aelodau ac aelodau etholedig yn seiliedig ar y cyfraddau uchaf a nodir isod a bennwyd gan y Panel a hynny ar sail hawliadau gyda derbynebaw, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu:

- £28 y diwrnod – Lwfans dydd am brydau, gan gynnwys brecwast, lle nad oedd
- wedi'i gynnwys yn y taliad dros nos
- £150 y noson - Llundain
- £95 y noson – rhywle arall
- £25 y noson – aros dros nos gyda ffrindiau a/neu deulu

Ad-dalu costau gofal

- 4.5 Mae'r Panel wedi penderfynu bod rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond pan fydd y gofalwr yn dangos derbynebaw y gwneir ad-daliadau.
- 4.6 Bwriad ad-dalu costau lwfans gofal yw galluogi unrhyw unigolyn y byddai ei allu i gymryd rhan fel aelod o awdurdod yn cael ei gyfyngu gan ei gyfrifoldebau fel gofalwr. Mae'r Panel yn cydnabod bod rhywfaint o sensitifrwydd yn ymwneud â chyhoeddi'r costau dilys hyn. Fodd bynnag, mae'r Panel yn cymhell awdurdodau i annog mwy o bobl i fanteisio ar y cymorth hwn er mwyn hwyluso amrywiaeth gynyddol ymysg aelodau awdurdodau.
- 4.7 Byddai darpariaeth o'r fath yn berthnasol iawn i'r unigolion hynny mewn sectorau o'r boblogaeth sy'n cael eu tangynrychioli mewn llywodraeth leol ar hyn o bryd, ond a allai ymgysylltu pan fydd ymwybyddiaeth ehangach o'r cymorth sydd ar gael ar gyfer costau gofal.

Cydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer Absenoldeb Teuluol

- 4.8 Ym mis Tachwedd 2013, cymeradwyodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru'r rheoliadau oedd yn ymdrin ag Absenoldeb Teuluol ar gyfer aelodau etholedig prif awdurdodau yng Nghymru. Cyhoeddodd y Panel Adroddiad Atodol ym mis Mawrth 2014. Mae'r penderfyniadau sydd yn yr Adroddiad Atodol yn cael eu cyfuno yn Adroddiad Blynyddol Chwefror 2015 ac fe'u nodir isod:
- Mae gan aelod hawl i gadw cyflog sylfaenol pan fydd yn cymryd Absenoldeb Teuluol o dan y rheoliadau, beth bynnag yw'r cofnod presenoldeb yn syth cyn cychwyn yr Absenoldeb Teuluol.
 - Pan fydd uwch ddeilydd cyflog yn gymwys i gael Absenoldeb Teuluol, bydd yn gallu parhau i dderbyn y cyflog drwy gydol yr absenoldeb.
 - Mater i'r awdurdod yw penderfynu penodi dirprwy ai peidio. Bydd yr aelod sy'n dirprwyo ar ran uwch ddeiliad cyflog sy'n cymryd Absenoldeb Teuluol yn gymwys i gael cyflog uwch os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
 - Os yw talu i'r dirprwy yn golygu bod yr awdurdod yn talu mwy na'r uchafswm o uwch gyflogau sy'n ymwneud ag o, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, caniateir ychwanegiad i'r uchafswm tra bydd y dirprwy yn y swydd. Fodd bynnag, ni all y Cyngor hwn wneud hyn pe byddai'n golygu bod nifer yr uwch gyflogau yn fwy na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Byddai angen cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru yn yr achos hynny.

- Pan fydd awdurdod yn cytuno ar ddirprwy ar gyfer Absenoldeb Teuluol, rhaid hysbysu'r Panel o'r manylion o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y penderfyniad. Mae hyn yn cynnwys manylion y swydd benodol ac am ba hyd y penodwyd y dirprwy.
- Rhaid diwygio'r atodlen cydnabyddiaeth ariannol er mwyn adlewyrchu goblygiadau'r Absenoldeb Teuluol.

Darpariaeth pensiwn

- 4.9 Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn rhoi pŵer i'r Panel wneud penderfyniadau am hawliau pensiwn ar gyfer aelodau etholedig prif gynghorau.
- 4.10 Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd yr hawl i ymuno â Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys prif gynghorau.

Mawrth 2015